

Atskaite par dalību COPA/COGECA rīkotajā darba grupā

Lauku attīstības tehniskā darba grupa

Datums 14.02.2012, Brisele

Informē:

Komisijas atbildes uz rakstiski iesniegtajiem jautājumiem (RD(12)316:5-NM):

1. Par definīciju, kas ir lauksaimniecības zeme, par kuru var saņemt maksājumus – nav vienotas definīcijas, jo caur II pīlāru jau šobrīd agrovides maksājumus var saņemt arī par zemi, kas nav LIZ.
2. Kas ir aktīvais lauksaimnieks - aktīvais lauksaimnieks ir cilvēks, kurš jebkādā veidā apstrādā, izmanto zemi. Nav nozīmes - vai to dara zemnieks, vai zemes īpašnieks, vai kāds servisa sniedzējs. Uzskata, ka lauku attīstībā nav nepieciešama definīcija, kas ir aktīvs lauksaimnieks.

Izskatāmais jautājums:

Investīcijas: Kolektīvās investīcijas un integrētie projekti (18.pants), jaunie zemnieki (20.pants), atjaunojamā enerģija (21.pants), mežsaimniecība (22.pants), apūdeņošana (46.pants).

Informē:

Jaunajiem zemniekiem, kalnu reģioniem, īsām pārtikas ķēdēm un mazajiem lauksaimniekiem var būt apakšprogrammas ar augstāku atbalsta intensitāti.

Mazajiem zemniekiem un īsajām pārtikas ķēdēm var palielināt intensitāti par 10 %, ja tā ir daļa no apakšprogrammas. Starp jaunajiem zemniekiem un MLA ir atšķirība – augstāka atbalsta intensitāte investīcijām šajās programmās. Biznesa uzsākšanai jaunajiem zemniekiem nav paaugstināta intensitāte. Augstāka intensitāte, ir tad, ja jaunais lauksaimnieks dažādo biznesu ārpus lauksaimniecības – tad atbalsta intensitāte pakļaujas valsts atbalsta shēmas noteikumiem.

Sasaiste starp 8.pantu, 18.pantu, 33.pantu un anex1.

18.pantā ir kļūda – nav jābūt atsauksmei uz 33.pantu, palielināta intensitāte ir visās teritorijās ar ierobežojumiem!

Ir četru veidu investīciju atbalsts. Lauksaimniecības pārstrādes uzņēmumos un mārketingā, 1 un 2 pielikuma produktu mārketinga, infrastruktūra I/s un mežsaimniecībā (vispārējā meža infrastruktūra) neproduktīvās investīcijas I/s un mežā ar vides nozīmi. Tam visam jāatbilst prioritātēm – konkurētspēja un enerģijas efektīva izmantošana. Arī dažādošana ir svarīgs konkurētspējas aspekts. Jānosaka pēc analīzes veikšanas un dalībvalstis vai nu koncentrējas uz specifiskiem sektoriem, investīciju veidiem, vai arī uz noteikta lieluma uzņēmumiem. Tagad vairs nevarēs atvērt investīcijas visam! Ja investīcijai nav agro vides vai enerģijas ekonomēšanas mērķis, tad no kaut kāda lieluma saimniecībai pašai ir, jāspēj veikt investīcijas – lielumu, dalībvalsts pati nosaka!

Infrastruktūra – var tikt atbalstīta līdz 100 %, tāpat kā neproduktīvās investīcijas!

Standartu sasniegšana – nav tāda pasākuma, normāli ir pārejas periods, kamēr standarti stājas spēkā, tajā laikā arī ir jāinvestē.

Kooperatīvi uz atbalstu par neproduktīvām investīcijām var pretendēt, ja tādas veic. Komisija vēlas, lai kooperācija attīstās, bet dalībvalstīm pašām ir jāpiestrādā. Var atbalstīt arī menedžmentu un platformas - gan zem investīcijām, gan arī caur citiem pasākumiem – kopīga produktu attīstība,

mārketingu utt.

Ir jautājums - vai pārstrādi un mārketingu vajag atbalstīt? Dalībvalsts izvēlas un pamato – ko un kāpēc atbalsta. Atbalstu var ierobežot, atbalstot mazajos un nedodot lielām starptautiskām kompānijām. Pēc komisijas domām, šis atbalsts ir paredzēts, lai palīdzētu zemniekiem un veicinātu produkcijas noietu. Ja dalībvalsts var pamatot, ka caur pārstrādes atbalstu iegūs zemnieks, tad var atbalstīt arī pārstrādi, bet jāuzsver, ka atbalsts tomēr nav paredzēts lielām starptautiskajām kompānijām.

Agrā pensionēšanās - vairāk ir jāfokusējas uz jaunajiem zemniekiem, nevis uz agro pensionēšanos! Pensijās ES jau ir daudz samaksāts, bet rezultāts nav apmierinošs. Tāpēc šai programmai nav atbalsta.

20.pantā tiek runāts arī par biznesa uzsākšanu (lump sum) un citiem mikro un mazajiem uzņēmumiem, tāpat par speciālu shēmu mazajiem zemniekiem, kā arī par atbalstu zemniekiem biznesu dažādošanai. Neliela sadaļa tiek veltīta agrajai pensionēšanās sistēmai – mazo lauksaimnieku shēma- nododot savu saimniecību līdz perioda beigām varēs saņemt konkrētu summu un tas varētu palīdzēt strukturālajām pārmaiņām.

Mazo I/s definīcija ir tā pati, kas 1 pīlārā! Mazo saimniecību attīstība – jaunajām valstīm – pašnodrošinājuma saimniecībām, lai šādas saimniecības spētu apgūt un ieiet tirgū. (21.c.)

Vispirms ir uzsākšanas atbalsts – fiksēta summa – 1.b ir investīciju atbalsts.

Kāpēc ir atbalsts mikro uzņēmumiem ārpus I/s? – Tāpēc, ka vajag dažādot laukus un lauksaimnieki parasti iegūst no tā, ka lauku teritorijās ir dažādi uzņēmumi.

83 % no lauku attīstības naudas ir paredzēta zemniekiem šajā plānošanas periodā! (Vācija uzdeva jautājumu, kāpēc ir dažādošana no I/s naudām). Struktūrfondi parasti to neatbalsta, tāpēc ir labi, ka mikrouzņēmumiem ir iespēja realizēt projektus no lauku atbalsta.

Komisija uzskata, ka lauksaimniecībai ir jābūt konkurētspējīgai un, ka naudai pēc iespējas ir jādod pozitīva ietekme uz I/s. Ja iegūst zemnieku ģimenes, tad viss ir kārtībā, bet, ja nauda aizplūst no sektora un nav jūtama pozitīva ietekme uz lauksaimniecību, tad tas nav atbalstāms.

Tiks domāts par Zemes bankas izmantošanu (vai naudu var novirzīt uz to), jo šobrīd tiešais saņēmējs var būt tikai zemnieks.

Atbalsta saņēmēju definīcija zem 20. panta – ir teikts, ka tie ir arī uzņēmumi lauku teritorijās, bet nav specifiskas definīcijas. Vai būs precizējumi? 3. Paragrāfā teikts, ka arī kooperatīvi ir atbalsta saņēmēji. Vai tas nozīmē, ka arī kooperatīvi varēs saņemt atbalstu nelauksaimnieciskās darbības veikšanai? Pantā teikts - individuāla persona. Ja zemnieks ir kā saimniecība, tad ja tā ir kooperatīva biedrs, kas grib kaut ko jaunu darīt, tad labāk izmantot atbalstu kooperācijas atbalsta pasākumos.

Definīcija – „nelauksaimnieciskās darbības lauku teritorijās”. Saimniecībās, kas bija pilsētu nomalēs nevarēja saņemt atbalstu zem *Leader* pasākumiem. Darba grupā dalībvalsts definē, kas ir lauku teritorija. Katrai dalībvalstij ir atšķirīgas izpratnes par definīciju un vienotas definīcijas nav! Piemēram, „Agrovides” atbalstā saņēmējs var būt pat Londonas teritorija! Zemnieku tirdziņš pilsētā arī tiek atbalstīts! Bet ir jābūt sasaistei ar zemniekiem! *Leader* pasākumos ir limits uz iedzīvotāju

skaitu. Būtu nepieciešama mazliet lielāka elastība, jo tiks ieviestas integrētas stratēģijas. Lai stiprinātu saikni „lauki-pilsēta” tiks atbalstītas arī *Leader* aktivitātes pilsētu teritorijās.

21.pantā, mazā infrastruktūra – tikai atjaunojamie energoresursi un internets – var būt lieli projekti no Lauku attīstības. Pārējā lielā infrastruktūra finansējama no Struktūrfondiem.

Mazie zemnieki, kuri kooperējas atjaunojamo energoresursu ražošanai. Tas var būt integrēts projekts un to var atbalstīt zem 36.punkta, kur ir plašāka iespēja atbalstīt dažādas aktivitātes.

2. paaudzes biodegviela - ir atvērta prioritāte. Ja dalībvalsts vēlas, var atbalstīt biodegvielu, bet tas tiks limitēts ar investīciju atbalstu. Neatbalsta pašu l/s augu audzēšanu enerģijas ražošanai, atbalsta tikai investīcijas ēkās un iekārtās.

Mežsaimniecība – īsas rotācijas plantācijas, tiks paskaidrots kas tas ir – maksimālo novākšanas laiku nosaka dalībvalstis 4.k TM regulācijā.

Investīcijas jaunās meža tehnoloģijās (varbūt izņems ārā jaunās tehnoloģijas, jo jau esošās tehnoloģijas ir labas un atbalstāmas). Jādomā kā celt meža vērtību, netiks likts akcents uz konkurētspējas palielināšanu.

Mazie un vidējie uzņēmumi (apakšuzņēmēji) ir saņēmēji, jo ja ir daudz mazi meža īpašnieki, kas strādā ar apakšuzņēmumiem, tad viņiem ir jābūt iespējām saņemt atbalstu. Tāpēc viņu investīcijas ir atbalstāmas un dalībvalstīm ir jānosaka, kā un kam atbalsts paredzēts.

Efektīvu lauksaimniecības tehnikas resursu izmantošana – degvielas efektīva izmantošana, ceļu un citas infrastruktūras bojāšana.

Meža apsaimniekošanas plāni – nav noteikta formas. Ministru konferencē par mežu aizsardzību ir izstrādātas vadlīnijas un tajās ir specifikācijas, bet kopumā dalībvalstīm ir jānosaka pašām.

Uz jautājumu, kāpēc nav mežsaimniecībā apsaimniekošanas plāni, atbild ar to, ka šī ir lauku politika un l/s politika, par ko jāatvairinās Ziemeļvalstīm.

Attiecībā uz 27.pantu – mežu pārvaldībā, meža biznesā, nevis krūmājos, nav problēmu, ja kopšanas pasākumi ir dabīgi augoša mežā. Dalībvalstīm pašām ir jānosaka prioritātes, jo ja mērķis ir ekonomiskās vērtības palielināšana, tad problēmu nav, bet ja ekoloģiskā vērtība tad jāievēro 23.pants.

Atbalsts zaudējumiem – 30 % apmērā. Šāda veida palīdzība nav veids kā atbalstīt mežkopību, bet tas ir atbalsts palīdzībai pēc vētrām vai ugunsgrēkiem.

23. pants - apmežošana. Sugas, kuras ir adaptējušās un atbilst minimālajām vides prasībām. Te ir runa par ilgtspējīgu mežsaimniecību.

Mežsaimniecības konkurētspēja nav prioritāte, bet 27.pants ļauj paaugstināt mežu konkurētspēju.

Izskatāmais jautājums: Konsultācijas (26.pants) Zināšanu pārnese un informēšana (15.pants)

Informē:

Runājot par apmācībām, dalībvalstis atzīst, ka pēc PTO nevar atbalstu izmaksāt konkrētam zemniekam, un tāpēc ir jāmaksā pakalpojumu sniedzējam. Dalībvalsts var ieviest kuponu sistēmu

vai ko līdzīgu, ko zemnieki var izmantot, saņemot pakalpojumu.

Kāpēc atbalsta periods ir 5 gadi pēc konsultāciju dienesta izveidošanas? Ja izmantojam izmaksas pamatdarbības nodrošināšanai, tad ir ierobežots laiks, tāpēc ir 5 gadi.

Konsultāciju dienesti var palīdzēt celt konkurētspēju, koncentrējoties uz lauksaimnieku konsultēšanu jautājumos par ekonomikas uzlabošanu.

Vai atzīst tikai konsultāciju iestādes, un vai ir iespēja izvēlēties arī individuālus konsultantus? Nav problēmas ar individuāliem konsultantiem, tikai tie ir jāizvēlas konkursa kārtībā – privāta, publiska, individuāla, atvērta atlases procedūra. Tā kā ir plašs konsultāciju lauks (ekonomika, vide, utt), vajadzētu būt plašam pakalpojumu sniedzēju lokam. Viena iestāde to nevarēs nodrošināt.

No daudzām dalībvalstīm ir iebildumi, ka jau daudzus gadus pakalpojumus sniedz viena organizācija un nav konkurences, tāpēc cer, ka tas tiks ņemts vērā un pakalpojuma uzlabošanai tiks nodrošināta normāla konkurence.

Izskatāmais jautājums: Vide

Informē:

Agrovides pasākumos izmaiņas nav, izņemot to, ka ne tikai zemnieki, bet arī citi var pretendēt, un ka var būt kolektīvās aktivitātes.

Natura un Pasaules dabas fonda pasākumi.

Teritorijas ar vides ierobežojumiem, nav būtiskas atšķirības.

Attiecībā uz „zaļo komponenti” – pieņemot, ka tā tiks pieņemta – tas kas būs zem tā, nevarēs būt zem Agrovides. Ja bioloģiskais zemnieks, vai jebkurš cits ir gatavs kaut ko darīt papildus „zaļai komponentei”, tad to var darīt. *(Piemēram, attiecībā uz putnu direktīvu – varbūt Latvijā varētu ieviest to migrējošajiem puniem?)*

Kompensācijām zem pasaules dabas fonda, zemnieki reāli jācieš no kaut kādiem vides ierobežojumiem (ja 3 x gadā cieš no applūšanas, tad var kompensēt).

LFA – ir iespēja maksāt no 1 pīlāra un var arī kompensēt no 2 pīlāra, abas shēmas ir brīvprātīgas. Pasākumi 1 un 2 pīlārā ir vienādi un abos, nevar vienu un to pašu maksāt (tad ir jāsamazina maksājums par 1 pīlāra daļu).

Izskatāmais jautājums: Tīkli (Network)

Informē:

Tīkli ir viens jauns elements.

Šobrīd ir Lauku tīkli visās dalībvalstīs. Ir ES tīkls, un taista kopējas konferences un pasākumus.

Zem tīkla ir aktīvas grupas, ir apakštīkli – novērtējumu tīkli. Šajā periodā ir daudz izdarījuši, lai apmainītos ar pieredzi.

Leader nav tīkls, tā ir metode! Ir uzlabots atbalsts *Leader*. Ir izdarīts, lai ir pēc iespējas vairāk privāti uzņēmēji būtu *Leader* grupās un mazāka ietekme valsts institūcijām. Ir paplašināta iespēja arī no citiem fondiem ar līdzīgu lokālo iniciatīvu strādāt. Neattīstītajās teritorijās ir plānots atbalsts uzsākšanai.

Zem 33.pants atbalsta tīklu – specifiskas saimniecību grupas, kas grib kopēju aktivitāti, tad to var atbalstīt (*kā to izdarīt?*), bet ir interese, lai nav tīkla sprādziens, tāpēc dalībvalstīm ir jādomā.

Ir interese, lai pie pārtikas ķēdēm, būtu arī nepārtika, tāpēc vajag specifiskāk pateikt, kas ir īsās pārtikas ķēdes.

Attiecībā uz RD ieviešanu, cer, ka vēl spēs, jo var programmas 2013. gada beigās apstiprināt. Šobrīd dalībvalstis jau sāk strādāt pie programmu izveides, jo lielās vadlīnijas ir iedotas.

Eksperta vārds, uzvārds
Maira Dzelzkalēja

Paraksts